

САНА ОЛОХ

Хаймат
1931 сэл алынны
15 мүнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫГААБЫ РАЙКОМУВ УОННА ҮЛЭБИТТЕР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

№ 88 (4355) 1973 сэл. От айын 24 күнэ
ОПТУОРУННЬУК Сымната 2 харчы

НУОРМАНЫ КҮННЭТЭ ТОЛОРОН, ГРАФИККА КИИРЭРГЭ ДЬУЛУҢУОБУН!

СОРУДАХПЫТ 50 ТОННАНАН АҢАРЫАХПЫТ

Бийиги, Субуруускай аатынны * совхоз Хатилы едлениетын Туолуматаабы механизированнай аңардаах ыччат-комсомольскай оттуур эвенодун коллектива, ССКП Кани Комитетин уонна ССКП Министрдарын Советин бийыл сүөһүнү төтөһү уонна ичигэскэс-таныһан хааччылар туһунан уураахтарыгар эппиэттээн, кураан бодолло от үүнүүтэ мөлтөбүн үрдүбүн, общественной сүөһү аһы-дыгын бөлөмнөөһүнүгэ маанык үлэтиллибит эбөһээтэлиститибини ылынабыт:

1. Эвенода бариллибит оттообун соруудабы—8000 центнери 8500 центнер үчүгэй хаачыстыбалаах отунак төлөрөргө.
2. Ити кирбичин хайаатар да ылар туһугар бука бары хөдү-бааа хомо ылыдыахпыт, уон чаастаах үлэ күнүн режимин хал-бааа суох тутуһуолуот, үлэ дьенсипилиннэттэ бөрөргөтүөхүт, ханнык да кэнин түбэлтэтин таһаарыахпыт сүөһү.
3. Хөдүбара үүнүүт оту хаалларбалка хөмүйүөхтүт. Трактор-най коевка кыайан кирибэт уулаах сир отун ат хотурууна уон-на илиинэн охсуохтүт. Ардахтаах күннэргэ илиинэн оттообуну киэччилик тэрийиэхтүт.
4. От хаачыстыбатын сүтэрбэт, үлэ тэтинин мөлтөспөт туһу-гар охсууттан муньууну хаалларыахпыт сүөһү, оту сымтйбат-гына урдүктүк түстүөн кэбиһиэхтүт.

Байабыт иһирбичигэр итинник— быһаччы сорууттары туруорууна туран, бийиги хөдөбүрбүтүн батыһалларыгар—дым марахатта-рыттан толлубакка, дьулуурдаахтык, үрдүк өнөрүмтүөлөөхтүк үлэлээк оттообун быһаарыа аһара төлөрөр иһин социалистическай куоталаһымы киэччилик төптөлөөрүгэр совхозпут бары оттуу эвенодарын ытырабыт.

Коллектив соруудабынан:
Д. АНТИПИН, эвено салайааччыта.
Н. ВИНУКОВ, комсорг.

КЭВЭЭЙИЛЭР БАЧЫЫМНАРЫНАН

Ленин аатынан колхозка ынах сүөһүнү 86 киһи көрөр-ха-райар. Быйыл дымл күчүмэйдэрин учуоттаан, киһилэр бэйэлэ-рин үлэлэрин бийыһыгар общественной сүөһү аһыагытын бөлөмнө-һинигэ көмөлөһөргө быһаарынылар.

Хөдүбалар чугастарыгар баар Хараандыйа, Санаас От күрдүк фермалар сүөсүбүттэри уонна субан бөстүүктэри 310 центнер оту

КУУС-КУДЭХ ТИИЙЭРИНЭН

Саас уу кэлбэтэх, хөчөлөрү ылыбатах дымлыгар Аһма энэри-гэр от үүнүүтэ татым буолар. Хааһымы сайын уонна окто-кирибэх иһини күргүмнөөх ар-дахтар түспэтэхтэрини кумах ы-рыстаах сир сөччө өрүһүнэн бы-рээччигэ суох. Быйыл итинник дымл буолла, онон от чааһыан мөлтөхтүт дияхха наада.

Ол да буоллар туох үүнүүтүн барытын оттуурга быһаарыныла-лаахпыт. Хөмүүргэ кыттар кыах-таах дьон барыта хөдүбара ки-рэн хомо ылыдыах үлэлиилэр.

Бийиги Ленин аатынан кол-хоз Аһмаабы улаастагына хөдү-балларыгар уоннуу киһилээх иккэ төлөрү механизированнай, тон-абыс чилиһинээх биһир механи-зированной аңардаах эвенодар уонну уон биһирдиги отчууттаах түөрт кэлэ эвенодара оттууллар. Итилергэ сөп буолар туох баар холбонор массыына, өлөрү үлэ-тэр трактор, ат кэлэ ардаттан бэзэн оҕоһуллаах эвенодар ахчыт туттарылыбыттар.

В. Х. Павлов—биһир саахай өмүттээх эвенодот. Кийи са-лайар отчууттара сыл ахсын үр-дүк таһаарыахтык үлэлиир үлэстөөхтөр. Обществений сүө-һүгэ сөп буолар аһыагы бө-лөмнөөр сорууттары таб өйдүү-лэр. Ол да иһин көхтөөхтүк,

оттоон туттарыахтара. Оттон Туолбут, Халбавымы уо.да. ферма-лар эргин сөп дьааларга лабыкта дэлэйдик түөр. Оһно үлэлиир маһылыктытар, бөстүүктэр, ыһарой көрөөччүлэр барыта 4400

—куул лабыктаах хөмүйүөхтара.

Санааска таһаарыт сабыр-буойуһунар төлөрү арчыһаах, үчү-гэй армейскай буйуулаах-хитылаах Төмөнскай уобалаас тутуула-рыгар, предпринималарыгар, колхозтарыгар уонна совхозтарыгар аргылаллар.

Михаил Аксенов—көһүлөттөн биһирдэтэр. Армияда көмө-лөк калаастаах специалист этэ, оһно саллаат үлэһэ көмө-дованиетын бөһүөтүнэй грамотатынан бэлэтиһтэ. Тө-мөнскай оройуон «Успенскай» совхозугар Михаил бүрдүк үү-нөрөөччи буолла.

СНИМКА: Успенскайдаагы сельсовет исполкомун председа-теле, Ара дойду Улгу сэритти сымтйылаада В. П. Быков уонна М. Аксенов совхоз уһаайбатыгар.

ССТА фотохрониката.

«Марс-4» көтүүтэ

Космической куйаары уонна Күн систематын планеталарын чинчийи программалар сөп түбэһиннэрэн, 1973 сэл от айын 21 күнүгэр Москва биризмэтинэн 22 чаас 31 мүнүүтэбэ Советскай Союзна планеталар икки арды-ларындагы автоматическай «Марс-4» станция көтүтүлүннэ. Станцияны көтүтүү сүрүн сыа-лынан Марс планетаны уонна ки-нини тулаһыар куйаары науч-найдык чинчийиһи сарбааһын буолар.

Кэрэ-бэлэс датаба анаар

Политической литература издательство РСДРП П съезда уонна иһин аан дойду-таагы исторической суолта-та— дьэн брошюраны таһаар-да. Брошюрада РСДРП П съездин 70 сылын туолууту-ар аһаллаах үөрүүлээх мун-дээххэ ССКП КК Политбю-ротун чилиһинэ, ССКП КК Се-кретара М. А. Сулов өнөр-бут дакылаатын текстэ ба-чыттыһа.

ССТА.

КУОТАЛАҢЫ КУУСКЭ КУУС УГАР

КӨХТӨӨХ ҮЛЭБЭ ТУРУННУЛАР

көрдөрдө?

Бастакытынан, сүөһүттэн ылылар бордүүкталары эабэ-тингэ уонна государствоа аһы-лааһымыга ордук үчүгэй көрдө-рүүнү. Эрилик Эристин ааты-нан колхоз сүөсүбүттэри ситке-тилэр. Киһилэр бу салаада 167,7 баллы ылынар Аһма Ленин аа-тынаа колхозун 4,6 баллынан, Чурапчы Ленин аатынан колхо-һун 14,1 баллынан хотулар уонна кыайылаабынан таһыс-тылар.

Иккис сүрүн салаада—хөхүү үлэлэригэр уонна техниканы кө-дүүстөөхтүк туһанымыга аһма-гар бийиги таһаарыстыбаларытын ырааһынан кыайдылар.

Успенск түмүккэ сыл аңардаа-ры куоталаһымыга Аһма оройуо-нун Ленин аатынан колхоза бас-

таата. Киһиттэн эриктэр 2,5 баллынан, оһулууннар 15,8 бал-лынан хаалдылар.

Тыа хаһаайыстыбатын произ-водствотын төрдүнүн буолар хо-нуу үлэтигэр—бүрдүү, өсөрүөт аһык үүнэрэнтэ, сирин өнөрүгү уонна тракторы, автомашынаы үрдүк өнөрүмтүөлөөхтүк туһа-нымыга Эрилик Эристин аатынан колхоз ордук мөлтөх үлэлээһинэн көһүннэ. Көлөбүр, Аһма Ленин аатынан колхоз трактористара сыл аңарыгар 876 эталоннай гектар үлэни төлөрбүт буоллаха-рына эриктэр баара—суода 429 эталоннай гектары өнөрбүттэр. Бу бөчүмнээх итэрэни туоратар туһугар бийиги механизатордар-быт үгүстүк үлэлиилэр, техни-када сымнаһынын төрдүттэн туһараллара наада.

Куоталаһы түмүгүн туза дьүүлүһүн баран, бийиги икки колхозпут колхозтаахтара иһе-литин социалистическай куотала-һымыга бастымыр иһин көккэ бы-һаарылаах дьаһаллары бачы-тэтилар. Үүт маһы үрдэтиһэ саймыктар аайы ыһары эһи аһатымын элбэтэргэ, өтөрдөһү-нү тэрийэргэ, ферма таһылаады хөдүбалары оттоон тутта мөччи-рэнгэ туһамарга быһаарылыла. Үрдүк производствений көрдөрүүлэри ситиһэр туһугар маһылыктытар, ыһарой көрөө-ччүлэр, бөстүүктэр, салгыһытар, механизаторлар, отчууттар соци-алистическай куоталаһымыларын өссө көһтөргө дьулуһан колхоз-таахтар көхтөөх үлэбэ турун-нулар.

Бу сырымыга куоталаһымы ма-

һылааһынан буолбут Аһма оро-йуонун Ленин аатынан колхозун бырабыдыаһынын председатели Н. Жирков, маһы маһылыкыт М. Кутуков пилетика үһүс сы-рыгар өссө тэһимнөөхтүк күрэхтө-һиһиһи дьэн чуралчылары ыһар-дылар.

Аһма делегациятын чилиһинэ-рэ куоталаһар колхозтарын фер-маларыгар, учаастактарыгар сыадыан үлэ-хамнас туһунан сийлиһи билесеттэр, үлэлэрин оһитын аһыстаталар.

Куоталаһы кыайылааһар Аһма оройуонун Ленин аатынан колхозугар көһөрүлэ сыадыар Кыһыл аһаах үөрүүлээхтүн тут-тарылыһа.

Пилетика быһаарылаах сы-лын сорууттары ситиһиннээхтик төлөрөргө үс маһы хаһаайыс-тыбалар куоталаһымылара өссө ордук күрэхтэһ, көдүүстөөх буолуога.

Н. БАРАШКОВ.

ЭППИЭТИНЭС, ИРДЭБИЛ МӨЛТӨТҮЛҮННЭБИНЭ

Карл Маркс аатынан колхоз специалистара, сүөһү интэҥчилэрэ үүт иһин охсууу быһаарылаах кэмнэн сайынны мэттирэн ийдэра буолалларын, ити бириннэра сылга кынар үүт 55—60 бырыһыанга ыһылларын үтүгүйдик өйдүүэллэра чакчы.

Ол эрээри манна натыаэска баһаарынаах сымтагар мэттирэн биримэтигэр үүт ыһын үрдэтигэ туһуламмыт үлэ батчаанга дьэри мөлтөхтүк ыһыллар. Фермаларга үлэ режимэ сыһаа өгөһүлүбүт—ыһагы самаан сайын ортотугар дьэри күнэ иккитэ эрэ ыһа олоһоллор. Бүдүрүтэ атын эбин аһылх (лабыага, күөх от о.д.а.) ыһыннык сүөһүгэ бэрлибэт. Итилэр түмүктэригэр ыһах үкэс быһыл эрдэ уолар кутталламмыт, сорох эрдэ төрөөбүт ыһахтар үүттэра хаһын-үйлэра тардан эрэр.

Колхоз салаалата, олохтоох партиянай төрүтэ сүөһү үлэит-тэрин ортотугар солтоох төрүйлэр, иитэр үлэни ыһапаттар. Саймылларга дьон одороллоругар уонна үлэнииллэригэр эппиэтинир усуллубуһа төрүдлэ илик. Бөс-тууктар, ыһынныксыттар үлэлэ-рингэр моральнай уонна мате-риальнай көрүлөһүн дьаһаллара өгөһүлээн аспэттар. Ол охсууу-тар сүөсүбүттэр үлэбэ эппиэти-нэстэра үрдэтэллэ илик, кыһаар үтүгэй хаачыстыбалаах элбэх үү-тү ыһага иитэрнэстэра кыра. Фермалар коллективтары уонна бирдимиһөөн сүөсүбүттэр икки ар-дыларыгар социалистическай куоталаһыны көдүүтэһэхтик та-риллибэт. Манныксыт күнүн күрүк үлэни түмүктүү, сөрү-тары туруоруулар атын хаһаайыс-тыбаларга үтүө үгэс буолбүт дьа-һаа манна сайынны биримэһэ ыһыллыбат.

Үлэни-хамнаһы маннык сата-гайдык, мөлтөхтүк төрийбөт тү-мүтэ быһыл бу колхоз фермалы-рыгар үүтү ыһын кэмэбэ үрдэ-тиһилбэтэ ити көрүтэ, сорох сүрүн көрдөрүүлэргэ таһнары түспүт. Ол күрүтү сыл 5 става агары-тар манна биир бурдакнай ыһах-тай ортотунан 572 килограмм үүт ыһынныт. Ити эройуон орто көрдөрүүтүттэн 221 килограмм-нан, оттон бу колхоз ааспыт сыл туһаанынаах биримэһиһээди көр-дөрүүтүттэн 17 килограммынан

арыйах. Бэс ыйыгар биир ыһах-тан үүтү ыһын соруудага төлө-руллубатах.

Дьаһала үүктэ эрэ итинник буолуһа. Манна субан сүөһүнү уотуу эһио дьаһалатынан устан ибэр. Бу дьоһунаах бөһүрүөс-ка Сүбүрүөскай аатынан сөхкөэ Соловьёвтаары отделениетин үлэ-һитэрлэ иһтарыытын манна дьүүлэһитэһтэр даранн. Бөс-тууктар тустаах эбэһэстэлиһтэ-лэра суох. Субан сүөһүнү ы-лааннаахтык үүрөн мэттиһити та-риллибэт. Сүүһүнэн кыра сүөһү-нү халтан хааччахтарга хаһаан туруоруу таһаарыллыбыт.

Сүөһү итиннигэр быһаары-лаах сайынны биримэһэ итин-ник балаһыаньыа колхоз специа-листара, орто звено салайар ка-дрдара туруоруллубут үлэлэригэр эппиэтинэстэра намыһагыттан, сүөсүбүттэр ортолоругар төрийэр, өйдөтөр-иитэр үлэнио күнүстэ дьарыктамматтарыттан тахсар. ЦСКИ райкомун бөһөга, бу бөһ-пүрүөска колхоз Чыппаратаады биримэһэтин етаршай биримэ-һиннэ таб. Оконешников П. Г. өтүөтүн истөн уонна дьүүлэ-һөн баран, итинник түмүтү өтөрдө уонна колхоз салаалатыт-тан төһө ыһыллыбыт бөдөн итэ-дэстэри түрөгөнник туоватары, сайынны биримэһэ үүтү ыһын-ны уонна сүөһүнү уотууну куу-һурдэри модуйта. Колхоз пар-тиянай төрүтэте райком өй-ротун уураарын миэстэтигэр кэмник дьүүлэлэһинни төрийэрэ уонна «ион сүөһү итинтин бө-дүүкталарын өкөрүү уонна госу-дарствога атылааһын сыһаары быһааннарын халбана суох то-лорууну хааччыларга эбэһинэс-тэһи».

ИРБЭТ ТОНГУ ҮӨРЭТЭЭЧЧИЛЭР КОНФЕРЕНЦИЯЛАРА

ИНЖУТСКАЯ (СХТА). Хотуу куорат киһи площадан үлэһио бисе күн үтүтэ Корона. Аанп Америка уон туорт государиш-ларын быһаахтара төлөөрдэлэр. Киһилэр делегациялара манна Ирбэт тонгу үөрэтингэ иккис аан дьадуһаары конференцияра кы-тыһыһаар. Конференция кыт-тыһаахтара геологическай хар-чууттарынан айаһыаатылар. Ол аһаастаах Мирнай, ирбэт тон-гу

«и аан бастаки Бүдүүтэди ГЭС, Индигерка өрүс бассейныгар эл-бэх сыһаах дедиктэр. Америка, Канада уонна атын дойдулар ученайдар ирбэт тонгу үөрэтин дьоһунаах, бөһүрүөс-теоретическай ырытан өкөрүтэ-рытар үрдүк сыһаабыы бэр-дилэр. Оку төгө кыраныһаа та-һааннаы ыалдыттар улахан ин-тэриэстэрин ирбэт тонго бөдөт

куораттары, Таас-Тунус—Инж-утскай—Погривскай магистральнай газопроводу, быһыттары тутуу ыһага уо.д.а. тарта. Ученайдар ирбэт бөһүөдэлэри аһылааһынга, наукай-техни-ческай информации аһаста-һынга биирбэ үлэһэһини сал-тын кэһэтэр туһунан собуласти-лэр. Үһүс аан дьадуһаары кон-ференцияны Канадага ыһагарга быһаарыһаһына.

СОБОТУОПКА БЫЛАНА ТОЛОРУЛЛУОХ ТУСТААХ

Оскон) предприятиялара бэрл-либэт соруулары баара-эрэ 18—35 бырыһыан толороллор үлэ-ханнык аһахтыаһылар.

Үһүс кварталга 71 тыһ сол-куобайдыах тыа хаһаайыстыбатын бөдөдүүкэһуатын уонна сир аһын хомуйууга быһаан бэрлиһио. Ону төлөрөр иһин эргээн бары предприятиялара төрөһүн үлэни түспэраллара ирдэһиллэр. Орду-к сир аһын хомуйууга сүрүн бол-омтону туруоһа. Эройуон үр-дүнэн 265 центнер отону, 57 центнер талэһи хомуйар тутта-

рыахтаахпыт. Маннаха үөрөнээч-чилэри киһитик тардыаһа. Сир аһын хомуйууга респу-бликатаады конкурс биллэриллэн турар. Оно кыттан миэстэлэһэр иһин үлэни ыһахтаахпыт. Хөртуоннуйу уонна өкөрүөт аста-рын сороһуоһкалааһын быһаанын төлөрөргө хаһаайыстыбалар са-лаһааччыларга эрдэттэн дьаһа-ныахтаахтар. Ону тэһэ иһи-лиһиннэттэн сүөһүнү, куурусса сыммытын сороһуоһкалааһын күүскэ төрийөн бэрлибит бы-һааны төлөрүүнү хааччыһах-таахпыт.

Соботуоһка быһаанын эргээн предприятиялара бука бары тө-лөрөллөрүн ситиһэр сүрүн сөрүк-таахпыт.

Д. ЯКОВЛЕВ,
райпо булду тэрийээччитэ.

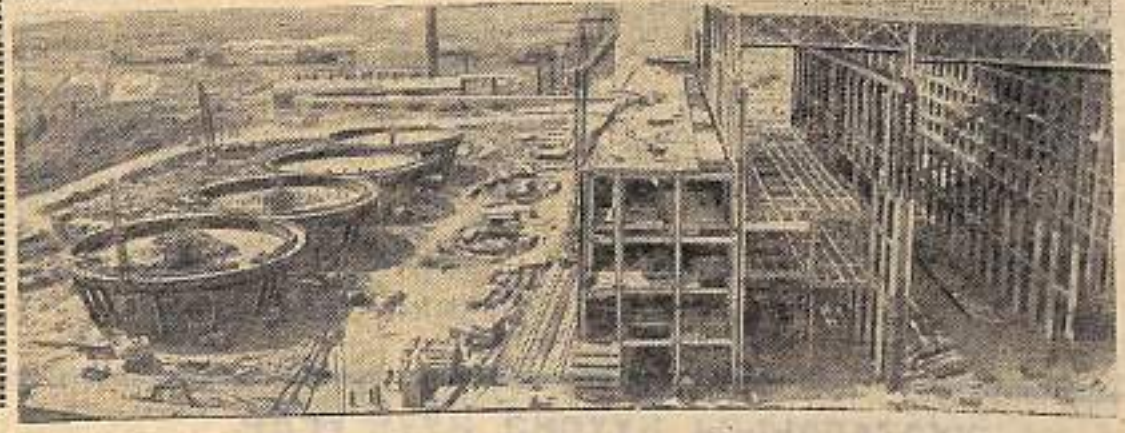
ҮҮНҮҮ-БЫЯАН ИНДУСТРИЯТЫН САНА ГИГАНА

ПЕРМСКАЯ УОБАЛАС. Үһүс Березинковскайдыады калийнай комбинат тутууга сүүһүнэн гектары ылар. Үүнүү-быяан индус-трията бу натыаэскага үлэра киһирэхтөөх Ураллаары сана-ги-гана сыһа 3,6 молуһуон тонна калийнай уовурдуулары биһирэра. Киһи 1,7 молуһуон тонна кыахтааах бастаки учаратын быһыл туттааччылар уонна монтажниктар бэлэһтэммит бөдөдүүн уон хо-нуу иһиннэ—аһынны 20 күнүтэр туттарарга быһаарыһаһаах-тар.

«Ударнай тутууга—ударнай тэһио!»—Ураллаары гиганы тү-түтэһиллэр бүтүн маннык дөһиһинэн үлэһиллэр. Производственнай суопталаах барыта 30 объект туһага киллэриһиннэ. Сүһаэһиты-лаабыт тэһиһини химическай фабрика уонна сир аһыналары хайа комплэга туһуулаһаллар.

СНИМОККА: үһүс Березинковскайдыады калийнай комбинаты тутуу уопсай көсүүтэ.
Е. ЗАГУЛЯНЕВ фотота.

ССТА фотохрониката.

ПОЛИТИЧЕСКАЯ ВЭСИЭДЭ

КИНИЛЭР ОРУЖИЕЛАРА — СЫМЫЙАЛААҢЫН УОННА ХОЛУННАРЫЫ

Советскай Союз эйэни таһтыыр леккиекэй тас о-литиката сир шарыгар бүтүнүүтүгэр кэмэ өйөбүдү-нэн түһэнэр, харынны быһыһаа-һыйгыса саамай бөдөт капиталистическай государиш-төлөр дьаһайар эргимтэ-лэригэр политическай реализм өйө-саһаата баһыйар буолан ибэр. Эйэни бөһөргөтүтэ таб. Л. Н. Брежнев ГФР-га, АХШ-ка төһө Францияга ыалдыттааһынни-ра сүһкөн суопталаахтар.

«Уотэ суох сөһио» муустара уудлан итэһтэрин ах-сын Ардааны деловоһи эргимтэлэр Советскай Союһу кытта хардарыта барыстаах экономическай биирбэ үлэлэһиан кэһиһини улам өрдүк өйдүүр буолан иһэл-лэр. Бөһөһин өстүтүн, атын социальнай тутулаах дойдулары кытта хардарыта барыстаах тас экономи-ческай сиһэстэри күүһүрдүү биһиги норуоннупут интэ-риэстэригэр эппиэтинир иһиннэ эйэни бөһөргөтүтэ көһөлөһөр, дьэи советскай өрүт баһар.

Эйэлээхтик ыһалын олоһуу социализм уонна капи-тализм икки ардыларыгар аан дьадуһаары таһыһаа эйэлээхтик куоталаһын төрүтүнэн буолар. Ону кытта

биир биримэһэ ити кинилэр икки ардыларыгар кы-лааскаһай охсуһуу уатыһаах форматынан буолар. Аан дьадуһаары проблемаларга Советскай Союз ыһахтыах сүһуһаа империализм агрессивнай суудайыһаарыгар кытаһаах харданы кытта, өттөн капиталистическай го-сударстволарын кытта хардарыта барыстаах сыһааһа-һыһаары сайыһнарыга бөлөһү, идеологическай охсу-һууга эйэлэһиниһтэ суох буолууну, марксизм-ле-нинизм, пролетарскай уонна социалистическай инте-национализм туһаһаһыбат принциптарыгар эрэллөөх бу-дүүнү кытта дьүүрөһтөһэр. Биһиги идеологическай үга-риһаһааччыларбыт Советскай Союз үтүө сөөкэлэрин баһааһырдарга, коммунистическай идеялар тарда-һыһаарын тохтоһторго, социалистическай дойдулар ик-ки ардыларыгар политическай биир санааланыһын уонна бары өрүттээх биирбэ үлэлэһиан айгыратарга холонууларыан хааллара иликтэрин олох көрдөрөр. Со-циалистическай дорордөһүү дойдуларыан модун кууһа аан дьадуһаары буржуазияны социализм утары охсу-һуу баһааннай өбөтөр экономическай средстволарыгар

үлэһ арыһахтын эрэнэригэр күһэйэр. Биин социалистическай обществоны «идеологичес-кай өтүтүн сымныаты» дьэи ааттанааччыга, социа-листическай дойдулары утары идеологическай дивер-сияларга өрдүк улахан эрэллин уууар. Биһигиһи иһиннэ социализм атын дойдуларын утары, сымнай кинтэрэй ыһаалары уонна модун тех-ническай средстволары туһанан туран, империалисти-ческай пропаганда ыһтар идеологическай охсуһуутун ыһаарыһабат устуллубуһаһыгар биһиги одоробут, дьэи СССР XXIV съезһэ тоһоһолоон бэлэһтэһибэтэ. Буржуа-ни паһитаттар баар дьон өйүгөр сабыдылааһын ба-ры средстволара—бачээт, киһиэ, радио—дьону муһу-тэһиһтэ киллэрэргэ, капитализмга ырай олоһун күрдүк олох баарын туһууан кинилэри итэһтэһэрэ, социализм холуһнарыга түмүлээһэр. Эфир биһиги дойдуһу, социализм быраатты дойдуларыан олохторун туһунан ол-бу сыһыаа дойдохторунан тоһуө-тоһору. Идеологическай диверсияны тэрийээччилэр страте-гическай линияларынан антикоммунизм буолбута уонна

Биһиги көрр.

БАСТЫН ДРУЖИННИК

К. Г. Местников Бахыс То-
лоонун кулууугар кинеме-
ханигаван үзэллэр. Бини об-
щественнай үлгү активнайдык
кыттар. Ханыг да сыпак төрө-
бүт пэкиликтер общественнай
бөрөдөк олохторун анын эабэх
үлгүн кыттынар. Ким Гавриль-
вич пэйиликкө өрө буулбанга
оройунга кизгитик балдар дру-
жину.

Балдырын Бахсы найлигээр
нар буруйу онорбут Ф. Ф. Сле-
дову тутууга К. Г. Местинков
добровольнай, народнай дружин-
ийн бидмыгван Ис дымал
отдлын үлэитгэригэр улахан
көмөү онорбута, куттагана су-
бун, эр санаалаарын бөрдөрбүтө.
Ол рини Ис дымала министри
аналлах берикээһинэн хөрсүн
дружинник ата сууралубут
чаһынан ыгараадаламмыта үөннэ
книгата малтал билэриллабыта.

Биһиги нэрр

9

БАГААРТАН СЭРЭНЭР
ДЬАГАЛЛАРЫ КҮҮҮҮРДҮӨХХЭ

Биллэрийн нурдук, оройуожнут хабаагчид бэлдэлт, промшлений тархалтара элбэх тутуулаахтар. Олору баһаартан харыстааһын—хас биридн үлэвйт, салайааччы ытык иһһе үөһһа улахан эбһһһһһһһ.

Ханна барытыгэр электроснергиянан виэгник туһанар буоллубут. Ол эрэри билигин даһаны техникара үлэлээччилэр уонна электроснергиянан туһанааччылар миэстэтигэр баһаартан сөрөнн уонна сатаан туттуу быраабылаларын чопчу быһар итинээшөрү кытаанахтык тутуһар буолбатаһтар.

Салайлааччылар өтүлөрттөн көрдөбүз намынаны түмүгө аас-ныт сыяларга үлөңнр объектарга байлаардар баран элбөх хоромнулар таһаарылынылар. Субуруускай аатчынан совхоз Сыдакынары өтдөлөннөтүгэр мастерской-гараж дьһтө умайбыта. Эмиз ити курдук электроснабечный аппараты сэрәвә суох үлө-лөттүгөн Күндүл балыһһтә умайа сынһһтә.

Азшын сэтгэлтнийг рай-
совет илгээхэд хаагайстны-
барга 1972—1975 сс. уотан
сэрэнгэ хэсгилдэх бэлдэн
бүтэргэсэн гүрдэгдэн. Онно су-
рунган суебу хотоннорутан

ССРС хийгэмтэйгээр Афганистанд 70-аг тахса объектуудыг хийлээр илүүдлээр, элбэг тулалд "халдвалар, Киналзуган дунддугар" — электростанцид, "Газинд" уонна "Хадд" дунд икки нэсхэлдэрднэл Джаллабадтааг ирриэцүмжнэл коллелк, Джаллабад тогтоонд кини ололбөг кумал күйлэртнэл үзлэлбэр кыраада күүлүдүн.

СВИМОНКА: Советской Сель-
ки өтөөүлүүбүт комбайн өтөөү-
үбүдү ферма жонугулар

ССТА фотохроника.

БИКИГИ КОНСУЛЬТАЦИЯБЫТ

Бэрээдэги хэвшинг, бүрүү оюурууны
угарь дариохалы суох охсуууга табар-
ыстын сууттар улахан оруоллаахтар. Кли-
нико-предприимчалар, учреждениялар,
үлэрх тарилгаларын коллективтарынан
30-тан итгэхэ суох кинилээх буоллаха-
рына төрүллар. Үлэһиттэр депутаттары
дохтоох Советтарын исполкомнарын со-
бүдэлгилэринин колхоз чилиэннэрэ, со-
дальнылар, бөһүлөөктөр гражданныра та-
баарысты суукка тахылаллар. Испол-
комнар итиэнэ үөлээнн профсоюзнай ор-
ганизнар 30-тан итгэхэ кинилээх коллектив-
тарга табаарысты сууту төрийнэгэ
сөбүдөннэрин бэрээхтэрин сеп.

Табиарыстын суут чилиэннэрэ үлэһит-
тар уопсай муһунахтарынан анаас вуо-
ластааһынынан икки сыллаах боддоххо
таһылаллар. Тiарыаа этэн аһардахха, бу
берээдэк мэлдьи тутубуллэр буолбачау.
Холобур, Калининград куоракка биир олох-
дилах контуратын начальнига бэйэсиги
көрүүтүнэн табиарыстын суут барбаат чи-
лиэннэрин онкуларытар микро-өройуон
олохтоохторуттан быба анаабыт. Бу со-
куоннаа суох.

Табварыстыы сууттар болумучуйалар

ТАБААРЫСТЫ СУУТ БЫҢААРДА...

өлгү илан. Кинилэр үзө дүссинилиниэтин
кайинилэри, бытархай уруулары, олох-
дүбөх усулуобуйатытар сатархай бэрэздө-
гү үл.д.а. дымалалары көрөллөр.

Табаарыстымы сууттар государственнай
«органнар уонна общественнай тарыхталар
түбэрдэхтэринэ эра буолбакка, гражданскай
сайбылыыныскалараман инниэматтына кэти-
сөн дымаланы көрүүстээхтэр. Ол эрэри
ити бираалтарын табаарыстымы сууттар
мэллэктин түттүбэттар. Предприятнеларда
борсуулар, үлэ дымсынылыынытнн кө-
һиһиэр түбэлтэлэра таһаарылмалларыгар
табаарыстымы суут билбэтэх-көрбөтөх ктү-
дук уота-күөһэ суох үлэлээччи.

Табааристын сууттар Балаһаминналын төхсүс Игатайбатыгар этилэринтөн, дыһаа көрүүтүн бодьоро буолбут көчүттөн 15 хонуктан уһаа суохтаах. Бытархай күнүгээннетибэрэ уонна үсүкүдөөннөөһүннэ дыһааны бөлөмнөөһүн сэттэ хонуктан өрдүк бэриллибэт. Дыһааны көрүү ула бирнэхэтин тас өттүтэр табааристын суут үстөн итэһэйэ суох чилэһиннэх буолларына ытыллар. Оттон суукка ытырыллыбыт киһи кэлбэтигинэ хини дыһалата атын күнгэ көһөрүллэр. Пеки

түбсэтэдэ биричинхэтэ суох кэлбэтэх буул-
лаһына, суут муньһарын кийнитэ суох шы-
тан быраллантаах

Давалаа бйаарыгта суужа кыттыбур чынгынэр элбэх куластарынан бйаа-
рыдлар. Табаарыгты сууттар балайман-
паларын 18 кетатйбаттар сурулдурут:
«Табаарыгты суут бйаарыгта бутайк-
дээх». Буруйдаары нактаааыгта мо-
ралай мйералери сартэ материальнэй
дайыклар ыратар кэрдиштэрэ керуу-
далар. Ула дйессийилиннэтин кэни пйан
ыстараап—10 солкуобай, государственнай
уонна общественнай малы-салы бытархай
уоруута—30 солкуобай, бытархай уоруу-
ну латылааыгта 50 солкуобайга тийэр.
Маны сартэ, ПСБСК бйаарыгтыгар
эгидийитин курдук, табаарыгты сууттар
атбк да бйаарымдары табаарыгтарын
сол. Хелобур, бирлэмйэттэн матарына.

Табаарыстын суут бйлаарлыгытар са-
булзепт кыш профсоюз комитетытар,
«Лозтук Совет исполкомулар аахынан
сон Бу органнар табаарыстын сууттар
дымаланы пикетизм кераллорутар этан
илдэсэр бйлаантахтар.

И. ГРАНКИН,
юрист.

ВРАЧ СУБЭТЭ

Эмийдээх оёону аһатыы

Кыра одону үчүгөйдик коруу-ну-истинини сарга септөөтүкү абатын кини доруубулатыга сүпкөн орууду ылар. Абатын уюна абаанын үчүгөйдик тэрийн—аго доруубай була-улаатытыгар бир сүрүн усу-буубай. Бирингэр дээрн саастаах ого аһилыга өтө-хаана сайды-тыгар уюна абы буһарар орган-нарын үзлэрингэр толору эп-плеттинер буалухтаах. Бу өтү-нөн толору туйалаах аылы-гынан айттин энийин үүтө бу-до.

Экинчи үүтө атын ханнаык да абынн өбөтөр үүтүнөн, бэл минн үүтүнөн, кыыйла солбуллубат. Манаха эсе манныгы өйдүөххэ нэздэ: өрө ийэтин үүтүн сылаастык уонна ханнаык да кире-ха-ра суох, ыраастык өмөн ылан абыыр.

Бүрх оёнуу абатымга халбаг-наабат режим олохтонуута оёро-до, ийрэг да улахан сүүлталмаах. Ол ийрэг оёнуу төрөөтөгүн бас-тайм мийгтар суукнага сөтгө то-ууг (жунуе 3-түү чаас, түүн 7-лин чаас буола-буола) аба-тылалмаах. Онтон 4—5 мийг-тар дүрн 6-лын чаас, калин ба-нис мийгтар бинр саабыгтар дүрн 5-тин чаас буола-буола абатылалмаах. Иггиник режим олохтонуута оёо аны үүгүйдик ылынармат уонна баны оргойна-

ра сонгохотүхү үзлэжэ уюмсай
эт-халл отгүнэн сайда улаата-
рыгтар наадалаах. Агдыгар ийэ
ити 3-түү чалстаах режимин кы-
таалнаахтык тутуустар да, оёото
куушаннаах элэр, не буолбат,
итиыр-сөнгүүр түбэлтэтэ баар.
Доргобай оро ийиэ гынымта ийэ
аһатым режимин кэһиниттэн
тахсар. Холобур, ийэ аһахтахтаах
кэһигэр оёото үчүтэй бадайыттык
утууа сытарын иһин, уһутунна-
рыан кэрэйэн аһатар кэһин аһа-
ран кэһибэр. Остон кэһин төһө
мүнүүтэ бастакы аһатымтан хой-
уутуур да аныгыс аһатымны
экиэ сынуу хойутатар. Ити бу-
кадын сыһаа. Бир аһатым кэмэ
хойутуур түбэлтэтигэр иккиһин
хойутатар сатанмаат.

Эмнэгдэнэр ово астына то-
то-хана айныра эмлэ удахан
сүлгэллэх. Ол курдук ортогүнн
төрөөбүтэ ий анарыттан бини
ийгыгар днэри хэмгэ ово хас
агааһын айны 110 грамм үүтү
эвэн ийнэхтээх, бияр ийыттан
балтарал ийгыгар днэри саастах
ово 120, балтарааттан икки ий-
даах ово 130, иккиттэн икки
агар ийдаах 170, икки ана-
рыттан үс ийдаах 170, үс ана-
ртан түөрт ийдаах 180, түөрт
анартан бинс ийдаах 190, алта
—торус ийдаах 200 грамм үүк-
кэ сөп буолар. Өскө ийэтин үү-
түгэр ово тоннит буолабына,
ово консультациитыгар бэрэбэр-
кэни барыахтлах. Ошпо обону
айылан иһиннэ уонна алааһытын
кэппэ ийлаан көрөллөр, төһө үүтү
иһэрин билдэллөр.

Оёну эини аһатын олох кыра эрдэгиттөө, эрдэ сараланылхатаах, Онуула аан бастаан эминийдөө, ого хайлан да эминийн үүтүн ичингил эрэ көнөз атын амы абылхатаарын умиар сатамчат. Оёнуу цайнай нүлөөсөкөнн аһата үөрөтөр ордук.

Надъгъйн, оѳоруот аһыан уонна

бүлөгч ууларын (сортарын) ор-
до өсөх бэлтгэл, икки мийд-
хыттан снэтэ, нһэрдэ үөрэтл-
днхтээх. Оро улаатан истэри
аайн эмийн үүтэ кини оргод-
мын витаминнарга, белоктар
уонна да атын минеральный ве-
ществоларга наадылхытын кы-
лан толору хаачыйбат. Ити ор-
дук үөрэт-бнэ мийдах орозо сн-
хылннах. Алта мийдах оро ха-
хынны снхтээх, киенэли ннх-
тээх. Сэтта-арыс мийдах орозо
мннн нһэрдэ уонна кыра гыла
кырбаммыт эти снэтэ үөрэтл-
днхтээх. Эмнэ бу кэмнэ кэн-
снэрбэлэри снэтнн кнүсүлэнэр.
Токус—уон биир ыйыгар котле-
ты, ыйнаарыламмыт балгыты снэ-
тилднхтээх. Уон—уон биир ый-
гар сууккара эмийн үүтүн икки-
тэ нһэрдилднхтээх. Оттон би-
ринн туолуутугар күннэ биэрэ
эмнэрлднхтээх.

Ово үчүгүйдик илгерен айы-
рын туңгур айлык икки ар-
длаары көмүг көмүгөтө бө-
чөөнүн, о.д.а. быстах бизге
үөрөтүнгөн тутуна салыахха.
Ол оңугар кинини үгүстүк си-
бизей салгыска илде сылдыл-
дыахтаах. Ово сөттө—адыс ыйыт-
тан сагалан иштөн бөлө э
айыарын курдук гына үөрөтүл-
лүхтүз. Бир сааныттан ыла
эмийиштөн сыяа араарыл-
дыахтаах. Сайын куйаас көнүг
эмийиштөн араарыс көнүлүз-
мөт. Ону тентэ залдыар ороно
эбөтөр привиска ылбыт ороно
эмиз араарылдыбат.

Энийдээх орону табатык аһатын уонна үчүгөйдик көрүү-нетиин эт-хадан өтүгөн салгын сайдан улаатымыгар, буһуутугар, хатымыгар быһаарар суолталаахтар.

М. БУРНАШЕВА
педиатр-врач

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

ВИДИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс
уул. 12. ТЕЛЕФОННАРВЫТ: редактор— 9-13-95, редакторы солбуйааччы, эппизит-
тиир секретарь—9-14-95, отделлар— 9-14-95, уопсай—9-15-05.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

САКААБЫН № рә 88

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ.

а. Чурапча, ул. Карла Маркса, 12. Тираж: 2621